

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România ([www.csm1909.ro](http://www.csm1909.ro)) și R.A. „Monitorul Oficial” ([www.monitoruloficial.ro](http://www.monitoruloficial.ro)). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania ([www.csm1909.ro](http://www.csm1909.ro)) and R.A. „Monitorul Oficial” ([www.monitoruloficial.ro](http://www.monitoruloficial.ro)). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

**Emitent: CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI**  
**Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 1.055 din 26 noiembrie 2005**

**HOTĂRÂRE**  
**din 5 aprilie 2005, definitivă la 5 iulie 2005,**  
**în Cauza Monory împotriva României și Ungariei**  
(Cererea nr. 71.099/01) În Cauza Monory împotriva Ungariei și României\*),

**Notă**

\*) Prezenta traducere reproduce doar părțile din hotărârea Curții referitoare la România. Fragmentele referitoare la procedura împotriva Ungariei sunt marcate prin puncte de suspensie.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a II-a), reunită într-o cameră formată din: domnul J.-P. Costa, președinte, domnul A.B. Baka, domnul R. Turmen, domnul C. Bîrsan, domnul K. Jungwiert, domnul M. Ugrekheldize, doamna A. Mularoni, judecători, și doamna S. Dolle, grefier de secție,

după deliberări în Camera de consiliu la 17 februarie 2004 și la 15 martie 2005, pronunța prezenta hotărâre, adoptată la această ultimă dată.

**PROCEDURĂ**

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 71.099/01 împotriva României și Ungariei, introdusă la Curte în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*), de către un cetățean ungar, dl Gyorgy Monory (*reclamantul*), la data de 23 noiembrie 2000.

2. Reclamantul a fost reprezentat de doamna L. Farkas, avocat în Budapesta. Guvernul ungar a fost reprezentat de domnul L. Holtz, secretar de stat adjunct în Ministerul Justiției. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agenții săi, domnul B. Aurescu, urmat de doamna R. Rizioiu.

3. Reclamantul s-a plâns în special de faptul că autoritățile române nu au făcut eforturi suficiente pentru a asigura înapoierea copilului său în vederea reluării de către reclamant a exercițiului drepturilor părintești, ca urmare a acțiunii ilegale a soției sale de a deplasa copilul din țară, și că nu beneficiază în dreptul intern de un remediu eficient în fața instanțelor naționale, încălcându-se astfel art. 8 și 13 din Convenție.

Plângerea împotriva Ungariei privește durata procesului de divorț și de încredințare a copilului, despre care se afirmă că încalcă art. 6 § 1 din Convenție.

4. Cererea a fost atribuită Secției a II-a a Curții (art. 52 § 1 din Regulament). În cadrul acestei secții cauza a fost examinată de o cameră (art. 27 § 1 din Convenție) formată potrivit Regulii 26 § 1.

5. Printr-o decizie din 17 februarie 2004 Curtea a declarat cererea parțial admisibilă.

6. Reclamantul și guvernele au formulat observații privind fondul cauzei (art. 59 § 1 din Regulament). Întrucât Camera a decis, după consultarea părților, că nu este necesară o audiere privind fondul cauzei (art. 59 § 3 în fine din Regulament), fiecare parte a răspuns în scris la observațiile celeilalte.

7. La data de 1 noiembrie 2004 Curtea a schimbat compunerea secțiilor (art. 25 § 1). Prezenta cauză a fost atribuită Secției a II-a, în noua componență (art. 52 § 1).

## **ÎN FAPT**

### **I. Împrejurările cauzei**

8. Reclamantul s-a născut în anul 1946 și locuiește în Nagymaros, Ungaria.

### **A. Răpirea fiicei reclamantului și procesul de divorț intentat în România**

9. În anul 1994 reclamantul s-a căsătorit cu doamna C.M., care are cetățenie română și ungară. La 16 februarie 1995 s-a născut fiica lor, V. Potrivit dreptului ungar, părinții exercitau împreună dreptul privind încredințarea copilului. Aceștia locuiau în Nagymaros.

10. În luna decembrie 1998 cei trei au vizitat familia soției din România. Reclamantul s-a întors în Ungaria. C.M. a rămas în România cu V., dar a promis să se întoarcă până la 30 ianuarie 1999.

11. La 4 ianuarie 1999 C.M. a introdus, la Judecătoria Satu Mare, o acțiune de divorț, solicitând și încredințarea minorei și acordarea pensiei de întreținere. La 17 ianuarie 1999 ea l-a informat pe reclamant, prin telefon, că s-a hotărât să se stabilească în România și că nu îi va permite s-o ia pe V. în Ungaria, în ciuda faptului că acesta era încă soțul său și exercita împreună cu ea dreptul privind încredințarea fiicei lor.

12. Printr-o sentință din 8 octombrie 2003 Judecătoria Satu Mare a stabilit domiciliul copilului la mamă până la terminarea procesului de divorț și a obligat reclamantul la plata pensiei de întreținere pentru fiica sa. Instanța i-a acordat reclamantului dreptul de a-și vizita copilul. La 19 februarie 2004 sentința a rămas definitivă.

### **B. Procedura în baza Convenției de la Haga în fața instanțelor române**

13. Între timp, la 20 ianuarie 1999, reclamantul a formulat o cerere de înapoiere a fiicei sale în Ungaria, în temeiul art. 3 din Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 privind aspectele civile ale răpirii internaționale de copii (*Convenția de la Haga*). Cererea a

fost transmisă prin intermediul Ministerului Justiției din Ungaria (*Ministerul ungar*) la Ministerul Justiției din România (*Ministerul român*). Reclamantul a arătat că V. este victima răpirii internaționale și a fost reținută ilegal în România, în sensul art. 72 § 1 din Codul familiei din Ungaria.

**14.** Ministerul român, în calitate de autoritate centrală cu atribuții în îndeplinirea obligațiilor impuse de Convenția de la Haga, a inițiat, în numele reclamantului, procedura în fața Judecătoriei Satu Mare. La 8 iunie 1999 Judecătoria Satu Mare a decis că nu există nici o încălcare a articolelor relevante din Convenția de la Haga și a respins cererea reclamantului. Instanța a arătat că reținerea copilului nu a fost ilegală, dat fiind că reclamantul nu exercita separat dreptul privind încredințarea fiicei sale, art. 3 din Convenția de la Haga nefiind aplicabil. Instanța a mai reținut că în orice caz înapoierea copilului ar prezenta un mare risc pentru acesta, de vreme ce copilul s-a integrat deja în noul mediu ce i-a fost creat de mamă în perioada petrecută în România.

**15.** La 5 octombrie 1999 Autoritatea Tutelară Ungară din Nagymaros a declarat, la cererea reclamantului, că C.M. nu a inițiat procedura administrativă corespunzătoare, potrivit Codului familiei din Ungaria, cu privire la deplasarea legală a fiicei lor și reținerea ei în România. Autoritatea a propus stabilirea reședinței copilului la tată.

**16.** La 22 octombrie 1999 Tribunalul Satu Mare a respins apelul reclamantului împotriva sentinței din 8 iunie 1999. Instanța a reținut că reclamantul nu exercita în mod separat dreptul privind încredințarea fiicei sale. A mai reținut că înapoierea copilului ar priva-o pe mamă de exercițiul drepturilor părintești. În sfârșit, tribunalul a statuat că, atât timp cât căsătoria nu a fost desfăcută, litigiul privind încredințarea trebuie soluționat de o instanță competentă.

**16.** La 22 octombrie 1999 Tribunalul Satu Mare a respins apelul reclamantului împotriva sentinței din 8 iunie 1999. Instanța a reținut că reclamantul nu exercita în mod separat dreptul privind încredințarea fiicei sale. A mai reținut că înapoierea copilului ar priva-o pe mamă de exercițiul drepturilor părintești. În sfârșit, tribunalul a statuat că, atât timp cât căsătoria nu a fost desfăcută, litigiul privind încredințarea trebuie soluționat de o instanță competentă.

**17.** Ministerul român a formulat recurs împotriva acestei decizii, arătând că tribunalul a dat o interpretare greșită legii aplicabile și situației de fapt. A subliniat că, potrivit Convenției de la Haga, instanța ar fi trebuit să aplice dreptul ungar, potrivit căruia reținerea copilului de cealaltă parte a graniței, de către mamă, fără consimțământul tatălui, era ilegală.

**18.** La 2 februarie 2000 Curtea de Apel Oradea a respins recursul. Instanța a reținut că, în conformitate cu dreptul ungar, părinții exercită drepturile părintești împreună. Cu toate acestea, datorită situației concrete a familiei, era normal ca părintele care locuiește în străinătate să facă mai multe eforturi pentru a-și exercita aceste drepturi. În plus, instanța a considerat că minora s-a integrat deja în noul mediu și a decis, în consecință, că interesul superior al copilului impune rămânerea ei la mamă.

### **C.Procesul de divorț și încredințare a copilului, în principal în fața instanțelor ungare**

19. În paralel, la 28 aprilie 1999, reclamantul a inițiat procedura de încredințare a lui V. la Judecătoria din Vac, Ungaria. La 17 mai 1999 reclamantul a solicitat instanței să judece cauza în regim de urgență și să audieze martori.

20. La 21 mai 1999 instanța, prin intermediul Ministerului Justiției, a notificat pârâta din România cu privire la acțiune.

21. La 30 august 1999 reclamantul a solicitat, ca măsură provizorie, încredințarea temporară a lui V. și desființarea dreptului mamei privind încredințarea.

22. La termenul din 8 septembrie 1999 instanța a respins cererea reclamantului privind măsurile provizorii și a suspendat judecata până la finalizarea procedurii întemeiate pe prevederile Convenției de la Haga. Instanța a reținut că procesul de divorț aflat pe rolul Judecătoriei Satu Mare fusese, de asemenea, suspendat la o dată anterioară, pentru același motiv. La 16 septembrie 1999 reclamantul a formulat apel împotriva acestei hotărâri.

23. La 21 septembrie 1999 Parchetul de pe lângă Tribunalul din Pest a intervenit în proces în interesul reclamantului și a susținut apelul formulat de acesta la 16 septembrie împotriva hotărârii Judecătoriei din Vac. La 30 septembrie 1999 atât apelul reclamantului, cât și cel al procurorului au fost comunicate pârâtei, care le-a primit în data de 28 decembrie 1999.

24. La 29 octombrie 1999 reclamantul a solicitat judecătoriei să îi încredințeze copilul, cu titlu de măsură provizorie, să desființeze drepturile părintești ale mamei și să procedeze la examinarea de urgență a cauzei.

25. La 31 ianuarie 2000 reclamantul și-a reînnoit cererea privind încredințarea copilului. De asemenea, a recuzat instanța și membrii completului de judecată. La 21 februarie 2000 reclamantul și-a reînnoit cererea de recuzare.

26. La 29 februarie 2000 Tribunalul din Pest a menținut soluția respingerii cererii reclamantului de luare a măsurilor provizorii, dar a dispus reluarea procedurii la judecătorie. Hotărârea, notificată prin intermediul Ministerului ungar, a fost comunicată pârâtei la 29 mai 2000.

27. La 19 mai 2000 judecătoria a dispus efectuarea anchetei sociale la domiciliile ambilor părinți, în vederea stabilirii condițiilor de viață ale acestora. Ancheta socială la domiciliul reclamantului a fost efectuată în data de 8 iunie 2000. Dispoziția instanței a fost comunicată pârâtei la 10 iulie 2000, iar documentația relevantă a fost transmisă Ministerului Justiției la 23 ianuarie 2001, în vederea efectuării unei anchete sociale similare la domiciliul pârâtei din România.

28. Cererile repetate de recuzare formulate de reclamant au fost respinse la 27 septembrie, 26 și 30 octombrie și 11 decembrie 2000.

**29.** La 5 ianuarie 2001 judecătoria a dispus conexarea cererii de divorț introdusă de reclamant la 3 iulie 2000. Reclamantul a fost informat despre această măsură la 1 martie 2001.

**30.** La 21 și, respectiv, 30 ianuarie 2001 reclamantul a depus la dosar un nou set de acte și a solicitat citarea altor martori.

**31.** O nouă cerere a reclamantului, din data de 31 ianuarie 2001, pentru luarea măsurilor provizorii, a fost respinsă de instanța la 15 februarie 2001.

**32.** La termenul din 6 iunie 2001 au fost audiați 4 martori. Pârâta nu s-a prezentat. Instanța a pus în vedere acesteia să prezinte observații pe marginea încheierii de ședința, în termen de 15 zile, precum și să depună un răspuns scris la cererea reclamantului de încredințare a copilului.

**33.** La 8 iunie 2001 un avocat din Ungaria a informat instanța că pârâta l-a împuternicit să o reprezinte în cauză. La 2 iulie 2001 pârâta a formulat cerere reconvențională și a solicitat să îi fie admise probe.

**34.** La 5 iulie și 30 octombrie 2001 Ministerul ungar a solicitat Ministerului român să îi comunice dacă este posibilă efectuarea anchetei sociale la domiciliul pârâtei. În răspunsul său din 10 decembrie 2001 Ministerul român a arătat că documentația s-a pierdut.

**35.** La termenul din 7 noiembrie 2001 instanța a audiat un martor. Reprezentantul pârâtei a informat instanța că cererea de efectuare a anchetei sociale privind condițiile de viață ale pârâtei a fost comunicată pârâtei din greșeală. În consecință, instanța a solicitat Ministerului ungar să trimită o nouă cerere Judecătoriei Satu Mare.

**36.** La 8 noiembrie 2001 instanța a refuzat să reglementeze dreptul de vizitare al reclamantului prin luarea unei măsuri provizorii.

**37.** La 22 și 29 noiembrie 2001 instanța a pus în vedere reclamantului să reactualizeze datele privind adresele a 2 dintre martorii propuși de el, a căror citare nu fusese posibilă. În ziua precedentă reclamantul atacase dispoziția din 8 noiembrie 2001.

**38.** La termenul din 19 decembrie 2001 instanța a audiat martori și a acordat părților un termen de 3 luni pentru a hotărî dacă vor continua sau nu procesul de divorț.

**39.** Între timp, la 14 noiembrie 2001, martorul solicitat de Judecătoria din Vac a fost audiat de Judecătoria Satu Mare. Procesul-verbal a fost înaintat Ministerului ungar, iar traducerea a fost efectuată la 3 decembrie 2001 și, respectiv, la 27 februarie 2002.

**40.** Judecând apelul reclamantului, Tribunalul din Pest a desființat Decizia din 8 noiembrie 2001 și a trimis dosarul spre rejudecare la judecătorie.

**41.** După înlocuirea de către Ministerul ungar a documentației pierdute, la 13 februarie 2002 Judecătoria Satu Mare a efectuat ancheta socială. Traducerea documentației care a rezultat în urma acesteia a fost comunicată Judecătoriei din Vac, la 21 mai 2002.

42. Între timp, la 15 februarie 2002, Judecătoria a statuat cu privire la dreptul de vizitare al reclamantului. Această decizie a fost modificată de tribunal la data de 2 aprilie 2002.

43. La 26 martie 2002 Tribunalul din Pest a respins o nouă cerere a reclamantului de recuzare a judecătorilor de la Judecătoria din Vac și l-a amendat pe acesta cu suma de 15.000 forinți pentru recuzările repetate și nejustificate ale judecătorilor.

44. La 27 mai 2002 judecătoria a numit un expert în psihologia copilului. Examinarea lui V. de către expert, programată pentru data de 2 iulie 2002, a fost anulată datorită refuzului pârâtei de a participa, motivat de imposibilitatea achitării cheltuielilor de călătorie.

45. La 16 iulie 2002 judecătoria a respins Cererea reclamantului din data de 4 iulie 2002 de luare a unei măsuri provizorii privind petrecerea de către V. a vacanței de vară în Ungaria.

46. Pârâta nu s-a prezentat cu copilul la examinările programate pentru datele de 2 iulie și 11 noiembrie 2002, 13 ianuarie și 26 februarie 2003. La 4 decembrie 2002 judecătoria a amendat pârâta cu suma de 20.000 forinți. La 22 ianuarie 2003 instanța a pus în vedere pârâtei că are obligația să se prezinte la examinări. La o dată ulterioară instanța a modificat instrucțiunile date expertului și i-a cerut să evalueze care dintre părinți era mai potrivit pentru a crește copilul. Pârâta a fost examinată la 14 mai 2003.

47. La 26 iunie 2003 expertul și-a prezentat opinia, arătând că mama este mai potrivită s-o crească pe V.

48. La 4 iulie 2003 judecătoria a decis cu privire la dreptul de vizitare al reclamantului în vara anului 2003, ca măsura provizorie.

49. Următoarele două termene au avut loc la 12 septembrie și 29 octombrie 2003. Printr-o hotărâre pronunțată la acest ultim termen instanța a pronunțat divorțul părților și a partajat bunurile comune. De asemenea, instanța a încredințat copilul pârâtei și a obligat reclamantul să îi plătească pensie de întreținere în cuantum de 10.000 forinți lunar.

50. La 5 ianuarie 2004 reclamantul a formulat apel, pe care l-a retras 15 zile mai târziu. În consecință, la 21 ianuarie 2004 hotărârea a rămas definitivă.

## **II. Dreptul intern pertinent**

51. Prevederile relevante din Convenția de la Haga privind aspectele civile ale răpirii internaționale de copii sunt următoarele:

### **Articolul 3**

*„Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:*

*a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea*

*statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale; și*

*b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitate, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.”*

## **Articolul 5**

*„În înțelesul prezentei convenții:*

*a) dreptul privind încredințarea include dreptul cu privire la îngrijirile cuvenite persoanei copilului și, îndeosebi, acela de a hotărî asupra locului reședinței sale;”*

## **Articolul 7**

*„Autoritățile centrale urmează să coopereze între ele și să promoveze o colaborare între autoritățile competente în statele lor respective, pentru a asigura imediata înapoiere a copiilor și a realiza celelalte obiective ale prezentei convenții.*

*În special, ele urmează fie direct, fie cu sprijinul oricărui intermediar să ia toate măsurile potrivite:*

*a) pentru localizarea unui copil deplasat sau reținut ilicit;*

*b) pentru prevenirea de noi pericole pentru copil sau de pagube pentru părțile interesate, luând sau procedând astfel încât să fie luate măsuri provizorii;*

*c) pentru a asigura înapoierea de bună voie a copilului sau a înlesni o soluție amiabilă;*

*d) pentru schimb de informații, dacă se dovedește util, privitoare la situația socială a copilului;*

*e) pentru a furniza informații generale privind dreptul statului lor în legătură cu aplicarea convenției;*

*f) pentru a introduce sau a înlesni deschiderea unei proceduri judiciare sau administrative, menite să obțină înapoierea copilului și, dacă este cazul, să îngăduie organizarea sau exercitarea efectivă a dreptului de vizitare;*

*g) pentru a acorda sau înlesni, dacă este cazul, obținerea de asistență judiciară și juridică, inclusiv participarea unui avocat;*

*h) pentru a asigura, pe plan administrativ, dacă va fi necesar și oportun, înapoierea fără pericol a copilului;*

*i) pentru a se ține reciproc la curent asupra aplicării convenției și, pe cât posibil, a înlătura eventualele obstacole ivite cu prilejul aplicării sale. “*

## Articolul 8

*„Persoana, instituția sau organismul care pretinde că un copil a fost deplasat sau reținut prin violarea dreptului privind încredințarea poate să sesizeze fie autoritatea centrală a reședinței obișnuite a copilului, fie pe aceea a oricărui stat contractant, pentru ca acestea să acorde asistența lor în vederea asigurării înapoierii copilului.”*

## Articolul 10

*„Autoritatea centrală a statului unde se află copilul va lua sau va face să se ia orice măsură susceptibilă să asigure înapoierea acestuia de bunăvoie.”*

## Articolul 11

*„Autoritățile judiciare sau administrative ale oricărui stat contractant urmează să procedeze de urgență în vederea înapoierii copilului.*

*Când autoritatea judiciară sau administrativă sesizată nu a statuat, într-un termen de 6 săptămâni din momentul sesizării sale, reclamantul sau autoritatea centrală a statului solicitat, din proprie inițiativă sau la cererea autorității centrale a statului solicitant, poate cere o declarație asupra motivelor acestei întârzieri. Dacă răspunsul este primit de către autoritatea centrală a statului solicitat, această autoritate urmează a o transmite autorității centrale a statului solicitant sau, dacă este cazul, reclamantului.”*

## Articolul 18

*„Dispozițiile acestui capitol nu limitează puterea autorității judecătorești sau administrative de a dispune înapoierea copilului oricând.”*

**52.** Paragraful 68 al Raportului explicativ privind Convenția de la Haga din 1980 privind răpirea de copii, redactat de Elisa Perez-Vera în 1980, dă următoarea interpretare art. 3 din Convenție:

*„Primul izvor la care se referă art. 3 este legea, în care se prevede că încredințarea «poate opera prin lege». Aceasta ne determină să subliniem una dintre caracteristicile acestei convenții, și anume aplicabilitatea sa în apărarea dreptului privind încredințarea care fusese exercitat anterior unei decizii în acest sens. Acesta este un aspect important având în vedere faptul că statisticile arată că numărul cazurilor în care un copil este deplasat anterior pronunțării unei decizii privind încredințarea sa este destul de mare. În plus, posibilitatea pentru părintele depozitat de a recupera copilul în astfel de împrejurări, cu excepția cazurilor ce intră sub incidența Convenției, este practic inexistentă, afară doar dacă nu recurge la rândul său la forță, un mod de acțiune care este întotdeauna dăunător copilului.”*

Același raport, în paragraful 84, conține următoarele comentarii privind art. 5:

*„[...] deși acest articol nu menționează posibilitatea exercitării dreptului privind încredințarea, fie separat, fie împreună, o astfel de posibilitate este în mod clar avută în vedere [...] scopul art. 3 înlătura orice îndoială cu privire la faptul că prin Convenție se încearcă și*



protejarea dreptului privind încredințarea exercitat împreună. Cât despre stabilirea existenței dreptului privind încredințarea exercitat împreună, aceasta este o chestiune care se decide de la caz la caz și în lumina legislației statului pe teritoriul căruia se află reședința obișnuită a copilului”

.....

## ÎN DREPT

### I. Capetele de cerere împotriva României

#### A. Pretinsa încălcare a art. 8 din Convenție

**54.** Reclamantul s-a plâns de faptul că autoritățile române, și anume instanțele și organele administrative, au eșuat în încercarea de a asigura înapoierea rapidă a fiicei sale, după ce soția sa a reținut copilul în România fără consimțământul său. Procedând astfel, autoritățile nu au asigurat respectarea drepturilor sale părintești cu privire la fiica sa, încălcând dreptul la respectarea vieții de familie garantat de art. 8 din Convenție care, în partea relevantă, are următoarea formulare:

*„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale [...] de familie [...].*

*2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și este necesar într-o societate democratică [...] pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.”*

#### 1. Cadrul problemei supuse examinării Curții

**55.** Curtea reține că prin Decizia de admisibilitate din 17 februarie 2004, bazată pe susținerile părților, a limitat examinarea cererii la aspectele legate de procedura de înapoiere a copilului în Ungaria, unde familia își avea reședința comună. Reclamantul a susținut, de asemenea, în observațiile sale că scopul său este acela de a asigura înapoierea copilului în Ungaria. Prin urmare, referirile la procedurile privind dreptul de acces sau dreptul de vizitare au fost făcute numai în măsura în care erau necesare în examinarea susținerilor Guvernului privind celelalte căi pe care le-ar fi putut urma reclamantul.

**56.** În observațiile sale complementare din data de 15 aprilie 2005, reclamantul și-a extins plângerea, susținând că incapacitatea autorităților române de a asigura înapoierea copilului și, pe cale de consecință, restabilirea drepturilor sale părintești i-a încălcat dreptul de acces și de vizitare. Prin respingerea cererii sale de înapoiere a copilului instanțele l-au obligat să inițieze două proceduri paralele de divorț, încredințare și pensie de întreținere în fața instanțelor române și a celor ungare. Această situație a condus la încălcarea dreptului său la respectarea vieții de familie, datorită faptului că instanțele române nu au ținut seama de procedurile aflate pe rolul instanțelor ungare.

În acest context, el a pretins că dreptul de vizitare care i-a fost acordat de instanțele române prin Hotărârea din 19 februarie 2004 s-ar fi putut dovedi dificil de pus în aplicare, în caz că ar fi ales să îl exercite.

57. În subsidiar, reclamantul a arătat, în observațiile scrise privind fondul plângerii întemeiate pe prezentul articol, că dreptul său de vizitare a fost adus în atenția Curții numai în măsura în care a reprezentat consecința directă a rezultatului procedurii întemeiate pe Convenția de la Haga, aflată pe rolul instanțelor române. Într-o scrisoare din 22 septembrie 2004 el a reamintit că, în cererea inițială prezentată Curții, nu ar fi putut ridica problema dreptului de vizitare de vreme ce la acea dată procedura privea exclusiv înapoierea copilului.

58. Guvernul român a subliniat că art. 21 din Convenția de la Haga instituie o procedură separată pentru stabilirea dreptului de vizitare, distinctă față de procedura privind înapoierea copilului. Cu toate acestea, reclamantul nu a inițiat prima procedură. În plus, deși i s-a acordat dreptul de vizitare prin Hotărârea din 19 februarie 2004, reclamantul nu a dovedit că a făcut demersuri în vederea exercitării acestuia.

59. Curtea susține argumentul Guvernului că, în ceea ce privește dreptul de vizitare, reclamantul nu a epuizat căile de atac datorită faptului că nu a inițiat procedura privind dreptul de acces, întemeiată pe art. 21 din Convenția de la Haga, și nici nu a solicitat executarea hotărârii prin care i-a fost acordat dreptul de vizitare.

60. Prin urmare, Curtea va ține seama de acest aspect numai în măsura în care este relevant pentru plângerea reclamantului întemeiată pe art. 8 din Convenție, motivată de neînapoierea copilului în Ungaria. În consecință, își va limita analiza la plângerea reclamantului, așa cum a fost comunicată și examinată în Decizia de admisibilitate din 17 februarie 2004.

## **2. Susținerile părților**

### **a) Reclamantul**

61. Reclamantul a arătat că hotărârile instanțelor române care au soluționat cererea sa de înapoiere a copilului și poziția Ministerului român în cursul procedurii inițiate la cererea sa, în baza Convenției de la Haga, au reprezentat o ingerință în dreptul său la respectarea vieții de familie. Autoritățile au făcut imposibilă înapoierea copilului la reședința comună a familiei și exercitarea drepturilor părintești de către reclamant, în conformitate cu dreptul ungar.

62. Procedura, inițiată de reclamant la 20 ianuarie 1999 și finalizată de instanțe la 2 februarie 2000, a durat prea mult pentru o cauză de acest tip, ceea ce contrazice cerințele Convenției de la Haga care impun soluționarea rapidă a unei astfel de cauze. În plus, dacă instanțele române ar fi aplicat dreptul ungar, așa cum prevede Convenția de la Haga, i-ar fi recunoscut dreptul privind încredințarea, astfel cum este reglementat în Convenția menționată și i-ar fi admis cererea de înapoiere a copilului. Reclamantul a concluzionat că procedura a fost viciată de erori și neajunsuri, care au condus la încălcarea drepturilor garantate de art. 8.

### **b) Guvernul**

63. Potrivit Guvernului, nu a existat o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea vieții sale de familie.

64. În ceea ce privește perioada anterioară hotărârii definitive a instanțelor interne, în procedura întemeiată pe Convenția de la Haga, autoritățile statului și-au îndeplinit obligațiile impuse de Convenție, care erau limitate la introducerea cererii pentru înapoierea copilului, la solicitarea reclamantului, la reprezentarea acestuia în fața instanțelor și la promovarea tuturor căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești care îi erau nefavorabile.

65. Mai mult, autorităților statului nu le reveneau obligații suplimentare în temeiul Convenției de la Haga, ținând cont de faptul că nici o instanță nu acordase reclamantului dreptul de a exercita singur responsabilitatea parentală sau vreun alt drept superior celui aparținând mamei. Prin urmare, prezenta cauză se deosebește de cauze precum: *Ignaccolo-Zenide împotriva României* (Cererea nr. 31.679/96, CEDO 25 ianuarie 2000), *Maire împotriva Portugaliei* (Cererea nr. 48.206/99, 26 iunie 2003) și *Iglesias Gil și A.U.I. împotriva Spaniei* (Cererea nr. 56.673/00, Hotărârea din 29 aprilie 2003), în care reclamanților le fuseseră acordate astfel de drepturi prin hotărâri judecătorești definitive.

66. Cu privire la procedura de înapoiere a copilului și la rezultatul acesteia, nu a intervenit nici o ingerință în dreptul reclamantului garantat de art. 8, în măsura în care instanțele interne au decis că deplasarea copilului de către soția reclamantului nu a fost „greșită” în sensul Convenției de la Haga. Instanțele interne, care sunt mai potrivite pentru a examina această chestiune, au analizat pe fond toate argumentele prezentate de părți și au decis în baza dreptului ungar privind încredințarea, care recunoaște reclamantului și soției sale drepturi părintești egale. Nici un element din motivarea instanțelor interne nu este de natură să califice deciziile acestora drept arbitrar. Guvernul a invocat precedente ca *Olsson împotriva Suediei* (Nr. 1), (Hotărârea din 24 martie 1988, Seria A nr. 130, p. 32, § 68), *Tiemann împotriva Franței și Germaniei* [(dec.), nr. 47.457/99 și nr. 47.458/99, CEDO 2000-IV], *Hokkanen împotriva Finlandei* (Hotărârea din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 299-A, p. 20, § 55) și *Bronda împotriva Italiei* (Hotărârea din 9 iunie 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-IV, p. 1.491, § 59).

67. În consecință, Guvernul a arătat că din momentul în care instanțele interne au stabilit că deplasarea copilului nu a fost ilicită, cererea reclamantului de înapoiere a copilului a încetat să îndeplinească cerințele Convenției de la Haga, iar autoritățile române nu au obligații suplimentare față de reclamant. Guvernul a invocat deciziile Curții în cauzele *Guichard împotriva Franței* (Cererea nr. 56.838/00, Decizia din 2 septembrie 2003) și *Paradis și alții împotriva Germaniei* (Cererea nr. 4.783/03, Decizia din 15 mai 2003).

68. În măsura în care Curtea va considera că a existat o ingerință în dreptul reclamantului, Guvernul arată că aceasta este conformă cu art. 8 din Convenție. Instanțele interne au respins cererea reclamantului în lumina prevederilor Convenției de la Haga, care a fost ratificată prin Legea nr. 100/1992. Hotărârile instanțelor servesc interesului superior al copilului, în conformitate atât cu Convenția de la Haga, cât și cu Convenția Europeană.

### 3. Evaluarea Curții

69. Curtea remarcă mai întâi faptul că relația dintre reclamant și fiica sa intră în sfera vieții de familie, în sensul art. 8 din Convenție.

**70.** Curtea reiterează că posibilitatea părintelui și a copilului de a se bucura reciproc de compania celuilalt reprezintă un element fundamental al vieții de familie, iar măsurile naționale care stânjenesc această posibilitate reprezintă o ingerință în dreptul protejat de art. 8 [a se vedea, printre alte precedente, *Tiemann* (decizie) și *Bronda*, p. 1.489, § 51, citate mai sus].

Evenimentele analizate în prezenta cauză, în măsura în care angajează răspunderea statului pârât, reprezintă în mod clar o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea vieții sale de familie, întrucât au limitat posibilitatea acestuia de a se bucura de compania fiicei sale.

**71.** În consecința, Curtea trebuie să stabilească dacă dreptul reclamantului la respectarea vieții sale de familie a fost încălcat.

**72.** Deși obiectul esențial al art. 8 este protejarea individului împotriva acțiunii arbitrare a autorităților publice, există în plus și obligații pozitive inerente „respectării” efective a vieții de familie. Totuși, granițele dintre obligațiile pozitive și cele negative ale statului, în temeiul acestui articol, nu pot fi definite cu precizie. Cu toate acestea, principiile aplicabile sunt similare. În ambele cazuri trebuie avută în vedere obligația de a menține echilibrul corect dintre interesele contrare ale persoanei și ale comunității în ansamblu, în ambele situații statul beneficiind de o anumită marjă de apreciere (a se vedea cauzele *Ignaccolo-Zenide*, citată mai sus, § 94, *Iglesias Gil și A.U.I.*, citată mai sus, § 48, și *Sylvester împotriva Austriei*, cererile nr. 36.812/97, 40.104/98, § 51, Hotărârea din 24 aprilie 2003). **73.** Obligațiile pozitive impuse statelor de art. 8 includ luarea măsurilor în vederea asigurării reunirii părintelui cu copilul său (a se vedea cauzele *Ignaccolo-Zenide*, citată mai sus, § 94, și *Nuutinen împotriva Finlandei*, cererile nr. 32.842/96, § 127, CEDO 2000-VIII). Curtea a interpretat deja aceste obligații pozitive în lumina Convenției de la Haga, care conține în art. 7 o listă neexhaustivă de măsuri ce trebuie luate de state pentru a asigura înapoierea promptă a copilului, inclusiv inițierea procedurilor judiciare (a se vedea Cauza *Ignaccolo-Zenide*, citată mai sus, § 95). Aceeași interpretare este valabilă în prezenta cauză, în măsura în care, la data evenimentelor, atât România, cât și Ungaria erau părți la Convenția de la Haga.

**74.** Curtea reține că Ministerul român, în calitate de autoritate centrală în sensul Convenției de la Haga, a ales să acționeze la cererea reclamantului de înapoiere a copilului său. Reiese că autoritățile au acționat având convingerea sinceră că deplasarea fusese ilicită.

**75.** Curtea reamintește că art. 13 din Convenția de la Haga permite autorității centrale să respingă cererile care sunt în mod vădit nefondate. O astfel de decizie a fost deja considerată compatibilă cu art. 8 din Convenție în Cauza *Guichard* citată mai sus. Cu toate acestea, în prezenta cauză organele statului nu au respins cererea reclamantului ci, dispunând inițierea procedurii judiciare, se prezumă că au consimțit la toate obligațiile care le reveneau în baza acelei convenții. În consecința, Curtea nu poate accepta argumentul Guvernului că obligațiile acestuia se limitau la inițierea procedurii judiciare de înapoiere a copilului în fața instanțelor competente.

**76.** În plus, Curtea nu împărtășește opinia Guvernului că autoritățile statale nu au obligații suplimentare în baza Convenției de la Haga, întrucât nici o instanță nu a acordat

reclamantului responsabilitate parentală unică. Curtea reamintește că dreptul privind încredințarea, exercitat împreună de părinții care nu au divorțat, este recunoscut de art. 3 lit. b) din Convenția de la Haga. Această interpretare este susținută de Raportul Explicativ la Convenția de la Haga (a se vedea paragraful 52 de mai sus). Nici o prevedere din Convenție nu exclude cuplurile căsătorite. Mai mult, Convenția de la Haga a fost interpretată de instanțele naționale ale altor state europene ca fiind aplicabilă anterior inițierii procedurii de divorț și încredințare a copilului (a se vedea, inter alia, cauzele *Sylvester*, citată mai sus, §§ 13 și 16 și *Couderc împotriva Republicii Cehe*, Cererea nr. 54.429/00, Decizia din 30 ianuarie 2001).

77. Dreptul ungar, aplicabil în prezenta cauză, a încredințat ambilor părinți exercitarea drepturilor părintești. Nici unul dintre ei nu avea, prin urmare, drepturi părintești superioare asupra fiicei lor (a se vedea paragraful 9 de mai sus). În ceea ce privește domiciliul copilului, dreptul ungar impunea mamei obligația de a obține acordul tatălui sau al autorității tutelare ungare pentru a schimba domiciliul copilului (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Reiese din actele dosarului că ea nu a îndeplinit această obligație. În plus, abia la 8 octombrie 2003 domiciliul copilului a fost stabilit oficial la mamă, în România (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

78. Curtea admite că prezenta cauză este diferită față de cauzele *Ignaccolo-Zenide*, *Maire și Iglesias Gil și A.U.I.*, citate mai sus, în care reclamanții erau în posesia unui ordin de înapoiere pe care autoritățile statului nu l-au executat. Totuși, această distincție are un impact redus asupra problemei determinate de aplicarea art. 8 în prezenta cauză. În vreme ce în cauzele precedente obligația autorităților de a acționa izvoara dintr-o hotărâre judecătorească, în prezenta cauză obligația lor își are izvorul în dreptul ungar aplicabil și în art. 3 din Convenția de la Haga.

79. În consecință, autoritățile române erau obligate să se conformeze tuturor obligațiilor impuse de art. 7 din Convenția de la Haga. Ele ar fi trebuit să ia sau să determine luarea tuturor măsurilor provizorii, inclusiv cele extrajudiciare, care ar fi putut ajuta la „prevenirea de noi pericole pentru copil sau de pagube pentru părțile interesate”. Cu toate acestea, autoritățile nu au luat nici o astfel de măsură, limitându-se la reprezentarea reclamantului în fața instanțelor române. Curtea consideră, prin urmare, că autoritățile nu și-au respectat toate obligațiile ce le reveneau în temeiul art. 7 din Convenția de la Haga.

80. În ceea ce privește interpretarea dată de instanțe Convenției de la Haga, în lumina dreptului ungar, trebuie menționat că toate instanțele care au examinat cauza au exclus de la bun început aplicarea art. 3 din Convenția de la Haga. Instanțele au considerat că, potrivit dreptului ungar, reclamantul nu avea dreptul de a-i fi înapoiat copilul. Totuși, reiese că acesta fusese deplasat de la reședința sa obișnuită cu încălcarea formalităților impuse de dreptul ungar. În plus, reclamantul nu a avut câștig de cauză în încercarea sa de a obține restabilirea situației anterioare, în ciuda faptului că exercitase alături de soția sa drepturile părintești asupra copilului.

81. După părerea Curții, interpretarea dată de instanțele române contrazice sensul evident al Convenției de la Haga, ce transpare din însuși textul acesteia, din Raportul

Explicativ și din practica comună recunoscută (a se vedea paragraful 76 de mai sus). Această interpretare privează art. 3 și, pe cale de consecință, Convenția de la Haga însăși, de o mare parte din efectul său util. În plus, având în vedere că art. 8 din Convenție a fost examinat în lumina Convenției de la Haga, interpretarea dată de instanțele naționale acestuia din urmă a avut ca efect slăbirea garanțiilor cuprinse în art. 8. În aceste împrejurări, Curtea consideră că această cauză a depășit cadrul unei simple chestiuni de interpretare și aplicare a legislației interne, care aparține competenței exclusive a autorităților naționale. Curtea concluzionează că interpretarea dată de instanțele naționale garanțiilor din Convenția de la Haga a condus la încălcarea art. 8 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, Cauza *Iglesias Gil și A.U.I.*, citată mai sus, § 61).

**82.** În plus, în chestiuni ce țin de reunirea copiilor cu părinții lor, caracterul adecvat al unei măsuri trebuie evaluat și prin prisma rapidității executării sale, astfel de cazuri necesitând soluționarea în procedură de urgență, având în vedere faptul că trecerea timpului poate avea consecințe iremediabile asupra relațiilor dintre copii și părintele care nu locuiește cu aceștia (a se vedea cauzele *Ignaccolo-Zenide*, citată mai sus, § 102, și *Nuutinen*, citată mai sus, § 110). Într-adevăr, art. 11 din Convenția de la Haga impune un termen de 6 săptămâni pentru luarea unei decizii, nerespectarea acestui termen dând naștere obligației organului de decizie de a motiva întârzierea. În ciuda acestei urgențe recunoscute, în prezenta cauză a trecut o perioadă de peste 12 luni de la data introducerii cererii reclamantului de înapoiere a copilului și până la data adoptării hotărârii definitive. Cu toate acestea, Guvernul nu a prezentat o explicație satisfăcătoare privind această întârziere.

**83.** Curtea reamintește că interesele copilului sunt vitale în astfel de cazuri. Astfel, este posibil ca, la 8 luni după deplasarea fiicei reclamantului din Ungaria, decizia instanțelor, potrivit căreia copilul s-a adaptat la noul mediu și este în interesul său superior să rămână cu mama sa în România, să fie justificată, cu toate că la acel moment nu exista o hotărâre definitivă care să îi stabilească reședința acolo (a se vedea paragrafele 12 și 15 de mai sus). Totuși, deși Curtea acceptă că o schimbare în situația de fapt poate justifica, în cazuri excepționale, o astfel de decizie, ea trebuie să se asigure că schimbarea nu a fost determinată de acțiunile sau de inacțiunile statului (a se vedea, *mutatis mutandis*, Cauza *Sylvester* citată mai sus, § 59).

**84.** Constatând că perioada necesară instanțelor pentru a lua o decizie definitivă în prezenta cauză nu corespunde cerințelor de celeritate impuse de situație, Curtea concluzionează că schimbarea împrejurărilor în care s-a aflat copilul a fost influențată în mod considerabil de reacția lentă a autorităților.

**85.** În temeiul concluziilor la care a ajuns la paragrafele 79, 81 și 84 de mai sus și deși statul pârât beneficiază de o marjă de apreciere în această chestiune, Curtea concluzionează că autoritățile române nu au făcut eforturi adecvate și eficiente pentru a-l susține pe reclamant în încercarea sa de a obține înapoierea copilului în vederea exercitării drepturilor părintești. În consecință, a existat o încălcare a art. 8 din Convenție.

## **B. Pretinsa încălcare a art. 13 din Convenție**

**86.** Reclamantul afirmă că autoritățile române nu i-au pus la dispoziție un remediu efectiv pentru a se plânge de încălcarea art. 8, încălcând astfel art. 13 din Convenție, care prevede:

*„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei autorități naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”*

**87.** Guvernul a arătat că reclamantul a avut deschisă calea acțiunii pentru înapoierea copilului în fața organelor judiciare din România. Instanțele naționale erau deplin competente să soluționeze cauza și au examinat argumentele reclamantului pe fond. Guvernul a reamintit că art. 13 nu garantează reclamantului admiterea cererii sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Cauza *Lindberg împotriva Suediei*, Cererea nr. 48.198/99, Decizia din 15 ianuarie 2004).

**88.** Cu toate acestea, având în vedere concluzia sa de la paragraful 85 de mai sus, Curtea nu consideră necesar să decidă separat asupra acestui capăt de cerere (a se vedea, *mutatis mutandis*, Cauza **Pavletic împotriva Slovaciei**, Cererea nr. 39.359/98, § 101, Hotărârea din 22 iunie 2004)

.....

### **.III. Aplicarea art. 41 din Convenție**

**93.** Art. 41 din Convenție prevede:

*„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”*

#### **A.Prejudiciul**

##### **1. Prejudiciul moral privind România**

**94.** Reclamantul a pretins daune morale în valoare de 80.000 euro pentru încălcarea drepturilor sale de către România.

**95.** Guvernul român a arătat că suma solicitată de reclamant este excesivă și a solicitat o evaluare pe baze echitabile, inspirată din jurisprudența Curții în cauze similare.

**96.** Curtea consideră că nu există nici un motiv de îndoială că reclamantul a suferit datorită imposibilității înapoierii copilului său și a exercitării drepturilor părintești. Consideră că simpla constatare a unei încălcări nu ar reprezenta o satisfacție echitabilă. Având în vedere sumele acordate în cauze similare (a se vedea cauzele *Ignaccolo-Zenide*, § 117; *Sylvester*, § 84; *Iglesias Gil și A.U.I.*, § 67 și *Maire*, § 82, citate mai sus, precum și *Sophia Gudrun Hansen împotriva Turciei*, Cererea nr. 36.141/97, § 115, Hotărârea din 23 septembrie 2003) și

făcând o evaluare pe baze echitabile, așa cum impune art. 41, Curtea acordă reclamantului suma de 15.000 euro cu acest titlu.

.....

### **B.Cheltuieli de judecată**

**100.** Reclamantul a pretins 1.100.000 forinți, aproximativ 4.550 euro, cu titlu de cheltuieli de judecată în procedurile în fața instanțelor române și ungare, precum și 424.000 forinți (aproximativ 1.750 euro) cu titlu de onorarii de avocat, din care 100.000 forinți (aproximativ 415 euro) datorati fostului său avocat, domnul L. Molnar.

**101.** Ambele guverne au declarat că sunt de acord să ramburseze acele cheltuieli de judecată pe care reclamantul dovedește că le-a suportat efectiv în legătură cu procedurile respective și în măsura în care au un quantum rezonabil.

**102.** În conformitate cu art. 60 § 2 din Regulamentul Curții, care a fost adus la cunoștința reclamantului printr-o scrisoare din data de 23 februarie 2004, reclamantul are obligația de a prezenta documente doveditoare pentru fiecare dintre sumele solicitate. În absența unor astfel de documente, Curtea poate respinge cererea în tot sau în parte.

**103.** Reclamantul și-a prezentat cererea fără a atașa vreun document justificativ. Prin urmare, nu i se pot acorda sumele integrale. Cu toate acestea, Curtea admite că reclamantul trebuie să fi suportat unele costuri și cheltuieli judiciare. În consecință, consideră rezonabil să îi acorde suma de 1.000 euro cu acest titlu (fiecare guvern urmând să plătească 500 euro).

### **C.Penalități de întârziere**

**104.** Curtea consideră că penalitățile de întârziere trebuie calculate în funcție de rata marginală de împrumut practică de Banca Centrală Europeană, la care se adaugă trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,  
ÎN UNANIMITATE,  
CURTEA:

1. hotărăște că a fost încălcat art. 8 din Convenție de către România;
2. hotărăște că nu este necesar să examineze separat dacă a fost încălcat art. 13 din Convenție de către România;

.....

### **4. hotărăște**

a)că Guvernul român trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 15.000 euro (cincisprezece mii euro) cu titlu de daune morale, la care se adaugă suma de 500 euro



(cinci sute euro) cheltuieli de judecată, sume care se vor converti în forinți ungurești la rata de schimb din data plății, la care se adaugă orice taxă ce ar putea fi percepută;

.....

c)că de la data expirării termenului de 3 luni menționat mai sus și până la data plății, la sumele menționate va fi plătită o dobândă simplă la o rată egală cu rata marginală de împrumut practică de Banca Centrală Europeană în perioada de întârziere la care se adaugă trei puncte procentuale;

5. respinge restul pretențiilor reclamantului privind acordarea unei satisfacții echitabile.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 5 aprilie 2005, în conformitate cu art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

**J.-P. Costa,**

**președinte**

**S. Dolle,**

**grețier**